

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Józef
Nazwisko: Lach
Miejsce urodzenia: Rzędowice
Data urodzenia: 19-09-1922
Kraj urodzenia: Polska
Imię ojca: Ignacy
Imię matki: Genowefa
Dodatkowe informacje:

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów	Stan zachowania	Uwagi
Sprawa Obiektowego Rozpracowania krypt. "M-W-4", nr 2115/III/51 została założona przez Referat III PUBP w Miechowie 06.04.1951 roku. Rozpracowanie dotyczyło członków organizacji Józefa Lacha. Od 1949 PUBP w Miechowie bezskutecznie próbowało rozpracować działającą na tym terenie organizację i jej dowódcę. Dopiero w 1951 roku udało się zidentyfikować jako osobę poszukiwaną przez UB dowódcę organizacji - Józefa Lacha. W rozpracowaniu wykorzystano m.in. doniesienia inf. ps. "Telefon". Materiały SOR "M-W-4" złożono w 1955 roku w Archiwum Wydz. X WUdsBP w Krakowie pod sygn. 226/ag. Przerejestrowano 30.11.1966 do nr 7840/II.		Akta o sygn. IPN Kr 010/7735, t. 5 (7840/II).
Wobec bezskutecznego dotąd rozpracowania i poszukiwania Józefa Lacha ps. "Kolek", "K-25", przez PUBP w Miechowie WUBP w Krakowie wszczął 01.04.1953 Agencyjne Rozpracowanie krypt. "Dusiciel", nr NC-7319/53. Wobec organizacji Lacha WUBP przeprowadził grę operacyjną. J. Lach był przekonany, że nawiązał kontakt z polskimi władzami emigracyjnymi i pisał raporty dla rzekomego płk. Józefa. W rzeczywistości raporty Lacha odbierał agent UB ps. "12", "Janek" i przekazywał je naczelnikowi Wydz. III WUBP w Krakowie Sokołowskiemu. Dzięki wprowadzeniu agentury doprowadzono do całkowitego podporządkowania organizacji poleceniom UB i neutralizacji jej działalności od kwietnia 1953. Metodą stosowaną w sowieckich służbach dzięki tak sterowanej organizacji uzyskano szczegółowe informacje personalne na temat całego lokalnego środowiska wrogo nastawionego do PRL, oraz miejsc przechowywania broni. W rozpracowaniu wykorzystano doniesienia przynajmniej 10 informatorów oraz 3 agentów UB. Sprawa krypt. "Dusiciel" została złożona w 1955 roku w Archiwum Wydz. X WUdsBP w Krakowie pod sygn. 226/ag. Przerejestrowana 30.11.1966 do nr 7840/II.		Akta o sygn. IPN Kr 010/7735, t. 1-5 (7840/II).

Akta kontrolno-śledcze WUBP w Krakowie w sprawie przeciwko Józefowi Lachowi i innym. Józef Lach podczas wojny był żołnierzem 106 DP AK. Po wojnie przystąpił do WiN, a jego bezpośrednim dowódcą był Witold Madejski ps. "Bartek". W 1947 roku Lach ujawnił się, lecz nie zdał broni. Po ujawnieniu założył własną organizację, która w momencie rozbicia 24.08.1953 liczyła 10 członków oraz 30 współpracowników. Oskarżony m.in. o przynależność do AK, WiN, dowodzenie własną organizacją, akcje przeciwko UB i MO, likwidację żołnierzy Armii Czerwonej w Tunelu, likwidację jednego ze swoich żołnierzy oraz o akcję przeciwko kolektywizacji i spółdzielczości. Akt oskarżenia został sporządzony przez oficera śledczego WUBP w Krakowie Jana Gila, zatwierdzony przez szefa WUBP w Krakowie 21.11.1953 i przesłany do Wojskowej Prokuratury Rejonowej w Krakowie.

Akta o sygn. IPN Kr 07/3434, t. 1-10 (3651/III).

Sprawa przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Krakowie przeciwko Józefowi Lachowi ps. "Kolek" i innym. Został on zatrzymany 24.08.1953, w wyniku kombinacji operacyjnej UB, a w jego domu przeprowadzono rewizję, w wyniku której odnaleziono pistolet oraz magazynek do pistoletu. Akt oskarżenia zatwierdziła 21.11.1953 Wojskowa Prokuratura Rejonowa w Krakowie i tego samego dnia akt oskarżenia został przekazany do Wojskowego Sądu Rejonowego w Krakowie. Józef Lach był sądzony w procesie pokazowym w którym władze wskazywały tzw. "kułaków" jako inspiratorów działalności podziemia poakowskiego oraz przeciwników kolektywizacji wsi. Rozprawa główna odbyła się od 30.11.1953 do 03.12.1953 roku. Sąd orzekł w składzie: przewodniczący - ppłk Roman Wałąg; sędziowie - mjr Bazyli Mielnik oraz kpt. Tadeusz Makowski; prokurator - mjr Józef Piotrowicz; obrońcą został adw. Roman Zaborski. Józef Lach został skazany z art. 24 par. 1, 86 par. 2 Kodeksu Karnego Wojska Polskiego, art. 1 par. 2 i 3 Dekretu z dn. 13.06.1946 oraz z artykułów 225, 257 i 259 Kodeksu Karnego na łączną karę śmierci. Najwyższy Sąd Wojskowy postanowieniem nr S.2028/53 skargi rewizyjne obrońców pozostawił bez uwzględnienia, a wyrok WSR w Krakowie z 03.12.1953 pozostawił w mocy. Rada Państwa decyzją z dnia 30.07.1954 nie skorzystała z prawa łaski. Wyrok wykonano 06.08.1954 roku o godzinie 21.00 w Więzieniu Karno-Śledczym przy ul. Montelupich w Krakowie. W aktach znajduje się protokół z wykonania kary śmierci.

Akta o sygn. IPN Kr 110/5176, t. 1-4 (Sr 374/53).

Józef Lach ps. "Kolek" występuje w Charakterystyce nr 46 dot. organizacji niepodległościowej o nazwie "Samoobrona AK", opracowanej w Wydz. "C" KWMO w Krakowie w latach 1976-1978. Akta zawierają kwestionariusz osobowy Józefa Lacha. "Samoobrona AK" rekrutowała się z żołnierzy Armii Krajowej, głównie z 106 DP AK, a zwłaszcza z oddziału dowodzonego przez Jana Stasieka ps. "Kaszuba". Na przełomie lutego i marca 1945 roku w porozumieniu z kierownictwem 106 DP AK oraz z Wiktorem Madejskim ps. "Kąkol" i Konradem Juszczykiem ps. "Pająk" zdecydował on o utworzeniu "Samoobrony AK". Z W. Madejskim, zastępcą dowódcy organizacji współpracował funkcjonariusz KPMO w Miechowie Władysław Gołębiowski, który informował go o zamierzeniach MO w zakresie zwalczania organizacji niepodległościowych, ostrzegał przed zamierzonymi aresztowaniami konkretnych osób, a także przed zasadzkami urządzanymi na "Samoobronę AK". Organizacja miała na swoim koncie kilka spektakularnych akcji, a m.in.: w czerwcu 1945 dokonała ataku na Posterunek MO w Kozłowie; w lipcu 1945 w Marcinowicach zaatakowała konwój sowieckich żołnierzy; na przełomie 30 i 31.08.1945 rozbroiła w Rzędowicach dwóch funkcjonariuszy MO i 3 członków ORMO. Jak napisał A. Twardosz, autor tej charakterystyki: ">Samoobrona AK< (...) nie została zlikwidowana, a raczej z uwagi na zaistniałą sytuację [aresztowanie Gołębiowskiego i częściową dekonspirację] rozpadła się. Rozpad ten miał charakter pozorny, gdyż (...) już latem 1946 roku większość członków >Samoobrony AK< (...) weszła w skład (...) bojówek WiN, nad którymi dowództwo objął właśnie Madejski Wiktor".

Akta o sygn. IPN Kr 074/45 (46/X).

Strzelec / starszy strzelec Józef Lach ps. "Kolek" był łącznikiem placówki AK Rzędowice "Ryś", która działała w okresie październik 1943 - czerwiec 1944 i obejmowała swoim zasięgiem: Rzędowice, Mianowice, Józefów, Cieśle i Łazy - zob. <http://dlibra.bibliotekaelblaska.pl/dlibra/docmetadata?id=5668> a następnie żołnierzem 106 DP AK.

Józef Lach ps. "Kolek" występuje w Charakterystyce nr 30 dot. organizacji niepodległościowej o nazwie "bojówka dywersyjna WiN", opracowanej w Wydz. "C" KWMO w Krakowie w 1977 roku. Akta zawierają jego kwestionariusz osobowy, w którym występuje jako żołnierz AK w czasie okupacji, następnie żołnierz organizacji Madejskiego i dowódca własnej organizacji. "Bojówka dywersyjna WiN" organizacyjnie była związana z Pomorskim Okręgiem WiN w Toruniu. Zorganizowana została we wrześniu 1946 przez Wiktora Madejskiego ps."Bartek", "Wenus" na terenie gminy Książ Wielki w powiecie miechowskim. Do organizacji należało 17 osób, częściowo przerzuconych z Pomorza w celu ich ukrycia przed UB, a częściowo zwerbowanych na miejscu. Przy organizowaniu oddziału Madejski oparł się ściśle na konspiracji akowskiej z okresu okupacji. Do podstawowych działań oddziału należała likwidacja aktywistów PPR, funkcjonariuszy MO i członków ORMO. "Bojówka dywersyjna WiN" dokonała w sumie przynajmniej 6 akcji oraz planowała likwidację funkcjonariusza MO Stanisława Pałki. Ta ostatnia akcja nie doszła do skutku na skutek dekonspiracji organizacji. Madejski został aresztowany 05.01.1949 przez PUBP w Miechowie. Wówczas Lach ps. "Kolek" utworzył własną organizację, działającą do 1953 roku.

Akta o sygn. IPN Kr 074/29 (30/X).

Charakterystyka nr 17 sporządzona w KWMO w Krakowie dot. organizacji niepodległościowej Józefa Lacha ps. "Kolek", "Żelazny". Członkami organizacji byli żołnierze 106 DP Bolesława Michała Nieczuja-Ostrowskiego ps. "Tysiąc" z okresu okupacji oraz żołnierze WiN. Oddział został zorganizowany przez Mieczysława Molendę i Józefa Lacha w 1947 roku, po rozbiciu "bojówki dywersyjnej WiN". Początkowo dowódcą był Molenda, a po jego śmierci został nim Lach. Obszar działalności organizacji obejmował cały powiat miechowski, a ponadto część powiatu krakowskiego i pińczowskiego. Józef Lach został aresztowany w 1953 roku i skazany na śmierć. Wyrok wykonano w 1954 roku. Osoby szczególnie odpowiedzialne za zniszczenie organizacji niepodległościowej Lacha to: naczelnik Wydziału III WUBP w Krakowie Stefan Sokołowski, pracownicy tegoż wydziału: Stanisław Zając i Czesław Rzechula oraz agent ps. "Janek" za pomocą którego UB prowadził z J. Lachem grę operacyjną. Akta zawierają kwestionariusz osobowy Józefa Lacha, który występuje jako dowódca organizacji, biorący udział przynajmniej w 30 akcjach.

Akta o sygn. IPN Kr 074/17 (17/X).

Opracowanie sprawy krypt. "Dusiciel" sporządzone w Wydz. III WUdsBP w Krakowie w 1955 roku przez funkcjonariuszy biorących udział w kombinacji operacyjnej WUBP w Krakowie w 1953, mających za zadanie ujęcie Józefa Lacha i członków jego oddziału. W aktach znajduje się opis ujęcia Lacha na stacji PKP w Tunelu w dn. 24.08.1953, a następnie akcji aresztowania członków i współpracowników organizacji. Podczas realizacji sprawy władze zaangażowały licznych funkcjonariuszy Wydziału III WUBP w Krakowie, PUBP w Miechowie oraz KBW i MO.

Akta o sygn. IPN BU 01521/239 (607/239).

Materiały administracyjne opracowane przez Wydz. "C" KWMO/WUSW w Krakowie na potrzeby Wydziału II Biura "C" MSW w Warszawie, dotyczące antykomunistycznych organizacji niepodległościowych z terenu województwa krakowskiego. Akta zawierają m.in. opracowanie organizacji Józefa Lacha oraz "bojówki dywersyjnej WiN".

Akta o sygn. IPN BU 0172/250.